

HÂDÎ'NİN SARAY ŞEHRENGİZİ

Yaşar AYDEMİR*

Hâdî's Saray Şehrengizi

In this article, firstly it is emphasized on "Şehrengiz" which is peculiar to Divan Literature. Secondly, Hâdî's book which gives detailed information about Ottoman palace in Edirne, is examined. Names, epithets and professions mentioned in this book are shown in a scheme.

Keywords: Divan Literature, Hâdî, Şehrengiz, Ottoman Place.

Edebiyatımızda Şehrengiz

Klâsik Türk edebiyatında daha çok yerelliğin göstergesi olan şehrengiz türü, şehrin doğal güzellikleri ile, -çoğunluğu esnaf olmak üzere- meşhurlarını tanıtan ve iktisadî yapıyı yansıtan eserlerdir. Söz konusu ettikleri yerlerin hem doğal ve mimarî, hem de döneminin sosyal yaşantısına ışık tutacak bilgiler içerir. Bu bilgiler doğrudan tarihî belge olarak kabul edilmeseler bile çoğu zaman tarihe yardımcı, bazan da tarihî belgenin olmadığı yerde belge hüviyeti kazanırlar. Şehrengizlerde divan şiiri estetiği ve türün gereğine uygun olarak, ele alınan şahsiyetlerin çoğunluğu meslek gurupları içerisinde seçilir ve daha ziyade şöhret yapmış isimlerin anılmasına özen gösterilir¹.

Burada sözkonusu edeceğimiz eser Hâdî'nin Saray şehrengizidir. Topkapı Sarayı Müzesi nüshasında bulunan "Şehr-engîz-i şeh-r-i Serây-ı hûr-âbâd ki safâ-yı âb u hevâsı der-dil-i mışr-ı Bağdâd" başlığındaki Bağdat kelimesinden eserin

* Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi.

1 Şehrengizlerle ilgili olarak daha önce iki yazımız yayımlanmıştı. O makalelerde şehrengiz türü ve bibliyografyaya geniş yer vermiştik. Bu yüzden bu yazıda tür ve bibliyografyaya girilmeyecektir. Yazılar için bkz. Yaşar Aydemir, "Esiri'nin Bağdat Şehrâşûbu" *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Dr Himmet Biray Özel Sayısı*, Ankara 1999, s. 446-475; Yaşar Aydemir, "Sânî'nin Rodos Şehrengizi", *Türk Kültürü*, Ankara 2001, S. 455, s. 167-174.

Bağdat Şehrengizi olduğu zannedilerek kataloğa Bağdat Şehrengizi olarak girmiştir².

Saray

Büyük Tekirdağ iline bağlı bir ilçe olan Saray, Osmanlı döneminde Edirne vilayetinde Kırkkilise Sancağının Vize kazasına tabi bir nahiye idi³. MÖ. 559 yılında Türk hakanı Temruz kuvvetlerine mağlup olan Keyhusrev'in oğlu Keykavus Trakya'ya bir ordu göndererek İstranca civarında bir ordugah kurmuştur. Bu ordugahın komutanı Mehan Türklerinden Bahan Soyhan idi. 558 yılında, Saray'ın köylerinden olan şimdiki Bahçe Köyü'nün bir km. kuzeyinde kendisine bir saray yaptırmıştır. Saz ve söz işretlerinin olduğu bu saraya halk Cengücevave adını vermiştir. Bu bölgede 81 sene kalan İranlılar İskender'e yenilmişler ve bir müddet Bahçeköy Füzücü Sultan sarayında kalan İskender buraları terk etmiş, sırasıyla Yunanlılar, Romalılar oturmuş ve hatta Neron da Saray Bahçeköy ve Midye'de ikamet etmiştir. En son Bahçeköy'de, Sölün Yergiyadis isimli birisi otururken, II. Murad döneminde üç komutanına teslim edilmiş ve Kanuni döneminde de Ayas Paşa komutasında birleştirilmiştir. Osmanlı için ikinci dereceden sürgün yeri olan Saray'da II. Devlet Giray Han (Öl.1725), II.Fetih Giray Han (Öl.1746), İslam Giray (Öl. 1742), III. Selim Giray (Öl. 1780), IV. Devlet Giray (Öl.1780) ve Şehbaz Giray Han (Öl. 1792)'in mezarları vardır. 1539 yılında vebadan ölen Ayas Paşa'nın Vize ve Saray dolaylarında geniş toprakları ve ormanları, kendi adını taşıyan cami, medrese, imaret ve hamamdan müteşekkil bir külliyesi de vardır. Bugün ancak cami ve hamamı kalmıştır⁴. İstranca dağlarının eteğinde yer alan Saray'ın etrafı ormanlarla çevrilidir⁵.

Kuşkusuz bu doğal güzellik eserin yazıldığı dönemde daha belirgindi. Nitekim Hâdî de bu güzelliklere değinir. Saray, zamanın cennetabadıdır. Bir benzeri daha olmayan Saray insanı kendinden geçirir. Bahar gelince bülbüller öter. Sonbaharının güzelliği bile ne Rum ne de Çin'de vardır. Her tarafı mesire yeridir, çok sayıda güzeli vardır.

2 Fehmi Edhem Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kutuphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, İstanbul 1961, s. 363-364.

3 *Kamusu'l-a'lâm*, Saray mad.

4 *Saray*. Saray Belediyesi, Saray Belediyesinin Kültür Hizmeti, 1991, s. 3.

5 *Saray*, s. 6-8.

Serây ol cennet-âbâd-ı zamâne
Gelenler görmemiş mişlin cihâne

Hazânı dağı olmaz bir zemînde
Ne Rûm ilinde vü ne dağı Çinde

Şafâ-yı âbı vü luţf-ı şemâli
Kõmaz bir zerrece dilde melâli

Mesîre her tarafda bî-nihâye
İçinde dil-beri bî-ħadd ü gâye

Niçe medh eyleyem anuñ şafâsın
Ki virür ehline cennet gınâsın

Ƙamusu serv boyılı gül yañaqlu
Güler yüzlü dağı şekker dudaklı

Dõner ‘adne bahâr olsa zamâne
‘Anâdil her taraf eyler terâne

Saray tarihte, hassaten Osmanlı döneminde, gerek sürgün yeri ve gerekse serhat bölgesi olması hasebiyle önemli bir merkezdir. Bu önemi beraberinde kültürel ve iktisadi hayatın canlılığını da getirmiştir. Bu canlılık bugünkü bilgilerimize göre başka şair ve eserlerin yanında, biri Selâmî'nin⁶, diğeri de Hâdî'nin olmak üzere iki şehrengiz ortaya koymuştur.

Şairi

Kaynaklarda görebildiğimiz kadarıyla Türk edebiyatında Hâdî mahlaslı 8 şair vardır. Bunlardan ayrı ayrı Edirneli (öl. 1018/1609)⁷ ve Sofyalı gösterilen Ahmed Hâdî, muhtemelen aynı şahıstır. Devri kaynaklarından sadece Aşık Çelebi'nin Sofyalı gösterdiği Hâdî⁸, bu kaynağa dayanılarak Tuhfe-i Nâilî'de de⁹ aynı şekilde yer almıştır. Devrindeki diğerkaynaklar Hâdî Ahmed'i Edirneli gösterirler¹⁰.

Ahmet Hâdî, Kemalpaşazade'nin *Nigâristan* adlı eserini Türkçeye çevirmiş, ayrıca tarihle ilgili “Güzide” adlı bir eser yazmış, fakat bunlar müsvedde halinde kalmıştır. Hiciv söylemekte de usta bir şairdir. O yıllarda Edirne'de yaşamakta olan Eski Zağralı şair Aşkı'ye kızmış ve şu hiciv kıtasını söylemiştir.

Ser-defter-i erbâb-ı şekâ mâ-sadakı
Mecmu'a-i hıkd u hasedîn ser-varakı

Aşkı ki kesilse kaşı ya çıkırsa gözü
Vallâhi şakîdür yine billahi şakî

6 Selâmî'nin Saray Şehrengizi yazdığını Hâdî'nin ifadesinden öğreniyoruz.

7 *Tuhfe*, c. II, s. 1190.

8 Filiz Kılıç, *Aşık Çelebi, Meşâiru's-Şu'arâ, İnceleme-Tenkidli Metin*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, GÜSBE Ank. 1994, c. I, s. 262-63

9 *Tuhfe*, c. II, s. 1190-91.

10 Konuyla ilgili olarak Rıdvan Canım, bu iki Hâdî'nin aynı isim olduğunu söyler. (Bkz. Rıdvan Canım, *Edirne Şairleri*, Akçağ Yay., Ankara 1995, s. 243-244

Hâdî Farsça şiirler söyleyebilecek kadar Fars diline de hakimdir. Bir defasında kadı olarak bulunduğu Makedonyadan Edirne'ye dönerken yanında bulunanlarla birlikte Karasu ırmağından geçmek isterler, fakat ırmağın taşması nedeniyle köprüyü bulamazlar, arabaları ve hayvanları suya gömülür. Bu duruma çok üzülen Hâdî, şu Farsça beyti söyler:

Mândem be-zîr-i âb-ı siyeh dürem ez ribât

Yâ Rab be-âb-ı rüy-ı Nebî ihdina's-sırât

Kaynaklarda aşağıdaki beyitler onun şiirlerine örnek olarak verilmektedir:

İtmesün mi âh-ı cân-süzüm 'alevler âşikâr

'Aşk dirler nâmına dilde bir âtespâre var

**

Güneşden kadri a'lâ olmağın ol mâh-ı tâbânuñ

Degüldür kâküli farkına düşmiş sâyesi anuñ

**

Şâdi-i merg-i 'adüdan cismüm itdi cânı terk

Müddet-i 'ömrümde bir şâd oldum ol da şâd-ı merg

**

Gelmedi aḥbâba bu şeb ol Mesîḥâ-dem meger

Hep gelenler rûḥ yok aḥbâbda diyü döndüler¹¹

Şakâik'de adı geçen bir başka Hâdî mahlaslı şair de Ali Hâdî'dir (öl. 1018/1609). Mamazâde Alisi demekle meşhur olan bu şairin üstadının Hâdî Ahmed Çelebi olduğu notu vardır. Ölüm tarihi de Ahmed Hâdî ile aynıdır. Şiirlerinden örnek verilirken de başka kaynakların Ahmed Hâdî'ye ait gösterdiği iki beyiti Ali Hâdî'nin gösterir¹².

Diğer Hâdî mahlaslı şairlerden Hâdî Abdulhâdî Efendi (öl. 1143/1730) Burmalı olup, müderrislik ve Üsküdar kadılığı yapmıştır. Mekke'de medfundur¹³. Hâdî Mehmed Efendi (öl. 1234/1822) Hafız Emrullah Efendi'nin oğludur. Nâzikzâde

11 *Tuhfe*, c. II, s. 1190; Rıdvan Canım, *A. g. e.*, s. 243-244.

12 *Şakâiku'n-Nu'mâniyye ve Zeyilleri, Hadâ'iku'l-Hakâyık fî Tekmiletü's-Şakâyık*, (Haz. Abdulkadir Özcan), İst., 1989, c. II, s. 699-700.

Ortak beyitler şunlardır:

Gelmedi aḥbâba bu şeb ol Mesîḥâ-dem meger

Hep gelenler rûḥ yok aḥbâbda diyü döndiler

Şâdi-i merg-i adüdan cismüm itdi cânı terk

Müddet-i 'ömrümde bir şâd oldum ol da şâd-ı merg

13 *Tuhfe*, C. II, s. 1190.

Abdülhâdî Çelebi, Bursalıdır¹⁴. Baltacızâde Enderunlu Hâdî Efendi, III. Selim devri şairlerindendir¹⁵. Bir diğeri de 1899'da Alâiye'de doğan Ali Hâdî Bey'dir¹⁶.

Kaynaklarda Hâdî'lerden herhangi birine ait şehrengiz kaydı yoktur. Şehrengizin Saray Şehrengizi olması ve bu türün ilkinin Mesîhî'nin yazdığını belirtip onu üstad tanıması, Selâmî'nin şehrengizinden başka eser de zikretmemesi, eserin XVI. yy.da yazılmış olduğu kanaatini güçlendirmektedir. Buradan hareketle adı geçen şairin Edirneli Ahmed Hâdî olduğuna hükmetmek mümkündür. Pek tabiidir ki, yukarıda ismi geçen Hâdî'lerden başka adı bizce malum olmayan bir başka Hâdî mahlaslı şaire de ait olma ihtimali vardır.

Eserin Muhtevası

Eserin başlığından sonra, 55 beyit tutarında Münâcât-Tevhid karışık mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış bir manzume vardır. İlk yedi beyiti münacat, 8-38. beyitler arası tevhid, yine 39-58. beyitler arası da daha çok münacatı andırmaktadır. Allah'tan Hz. Peygamberin yolundan ayırmaması dilenirken birkaç beyitle peygamberin övgüsü de yapılmıştır. Bundan sonra bir beyit şeklinde "Hakiki aşk sırrını tarif ve telif sebebini beyân" başlığı ile sebeb-i telife geçilir. Bunu da kendi içerisinde gruplamak mümkündür. 61-74. beyitler arası aşkın her şeye yansımaları, 75-95. beyitlerde kendisi ve aşk konu edilmiştir. 96. beyitten itibaren 150. beyte kadar şehrengizi yazışının gerekçesini anlatır: Bir gün, aşk derdini tekrar ederken bir arkadaşı kendisine "ey güzel sesli bülbül! Bu vadilerde uçtuğun yeter, bir vadide uç, sen bülbül olduğun için susamazsın da. Sen buranın bülbülüsün, başka yerleri ne yaparsın, Saray'ın güzellerini vasfedip bir şehrengiz ortaya koy ki, şehrimizin aşıklarını şad etmiş olasın" der. Bunun üzerine şair, Bu namı Mesîhî'nin kapattığını, dehrin fasihinin onu açmasının mümkün olmadığını, şimdiye kadar onu geçen olmadığı gibi, bundan sonra da kimsenin geçemeyeceğini, bu meydana çıkmak değil aslında kaçmak gerektiğini söyler. Arkadaşı da buna karşılık olarak, "O Edirne imiş, bu da Saray'dır" diyerek daha önce Selâmî'nin de Saray şehrengizi yazdığını, bunun üzerinden bir hayli zaman geçtiği için şimdi sıranın kendilerine geldiğini söyler. Saray'ın çok fazla güzeli vardır. Onları vasfetmek unutulmalarını önleyecek ve gelecekte name okundukça yazarı yad edilecektir. Bu görüş şaire makul görünmüştür. Ancak şair, Saray'ın güzellerinin hep cefakar ve zalim olduklarını, aşıkların selamına bile karşılık vermediklerini, onları överek de onlara yaranılamayacağını arkadaşına iletmiştir. Arkadaşı da bunu teyid etmiş, iyileri övmesinin aşıkları şad edeceğini, kötülere vasfetmenin de herkesin gönlünü alanı görmesi açısından gerekli olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine kendisi de, tüm güzelleri anmış, en ednasını bilü güneşten üstün çıkarması için Allah'ın inayetine sığınmıştır. 151. beyitten itibaren

14 *Tuhfe*, c. II, s. 1191.

15 *Tuhfe*, c. II, s. 1191.

16 *Tuhfe*, c. II, s. 1191.

güzelliğin giyim-kuşamda olmadığını, gönül güzelliğinin her şeyin üzerinde olduğunu, aşıkların sevgilisiz olmadığı gibi, sevgililerin de birilerine aşık olduğunu, ancak onların meyillerini gizli tuttuklarını, biz de severiz demekten kaçın-ıkarını anlattıktan sonra, 177-184. beyitlerde Allah'dan maşukları aşıklara karşı merhametli kılmasını, Saray'ın dilberlerine merhamet vermesini, cefakar olmalarını önlemesini ister. 185-196. beyitlerde de Saray'ın güzelliğinden; baha-ının cennete döndüğünden, her tarafta bülbül teranesi işitildiğinden, buranın son-aarının bile, ne Çin'de ne de Rum'da bulunmadığından, her tarafın mesire yeri oluşu ve içinde sayısız güzellerin dolaştığından söz eder. Bu güzellerin hepsinin servi boylu, gül yanaklı, güler yüzlü, şeker dudaklı olduklarını, bunların birkaçının ism ü resmini söyleyip bu hazinenin tılsımını bağlayacağını belirtir ve 198-199. beyitlerde nerede okunursa, onların kıyamete kadar anılmasını temenni eder. 200. beyitten itibaren 446. beyte kadar güzellerin vasfı yapılır. 447-479 arası beyitlerde güzellere seslenilmiş, aşıklarına karşı merhametli olmaları öğütlenmiştir. 480-484. beyitler gazel formunda şehrengizin dua kısmıdır.

Mesnevî nazım şekliyle yazılan Şehrengizin vezni, birçok şehrengizde oldu-ğu gibi "mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fa'ülün"dür. Gazel nazım şekliyle yazılan dua mahiyetindeki son beş beyit te aynı vezindedir.

Eserde yer alan 123 güzel, -son güzel üç beyitle- ikişer beyitle vasfedilir. Şehrin dellakları olan üç isim, iki ayrı, iki birader ve iki takyacı da bir arada anılır. Böylece şehrengizde anılan güzel sayısı 128'e çıkar. Bu güzellerin bazılarında başlık yer almış, bazılarında da başlık için yer ayrılmış olmasına rağmen yazılma-yıp boş bırakılmıştır. Başlıkların tamamı Topkapı nüshasına aittir.

Şehrengizde 44 güzelin mesleği verilmiş, 79'unun mesleğine dair kesin bilgi verilmemiştir. Meslek dağılımına baktığımızda çoktan aza doğru şöyle bir sıra takip eder: Tacir 6, sipahi 5, terzi 4, mücellid 4, çizmecici 3, kazzaz 3, talebe 3, sarraf ve helvacı 2'şer, hafız, attar, abacı, başmakçı, hurdefürüş, mesci, mahkeme katibi, öniçi, kahveci, dellak, takyeci ve köle birer.

Güzellerin kişisel özelliklerinden söz edilirken genel ifadelere yer verilmiş, mesleğinin, lakabının veya isminin çağrışımına dikkat edilmiştir. Güzellerden sadece birinin ismi söylenmeyip babasının adıyla yetinilmiştir. Hâdî, her güzeli ikişer beyitle anacağını söylemesine rağmen, -herhalde bir gelenek olarak- son güzele üç beyit ayırmıştır¹⁷

Hâdî'nin şehrengizi diğer şehrengizlerden içerik, söyleyiş ve tertip itibariyle farklı değildir. Ancak güzel sayısı, şimdiye kadar neşri yapılan eserlerden daha çoktur. Beyit sayısı itibariyle de 484 beyitle ikinci sıradadır.

Hâdî'nin eseri bize, diğerlerinden farklı olarak, iki önemli bilgi vermektedir. Birincisi, şimdiye kadar kaydına rastlamadığımız Selâmî mahlaslı bir şairin Saray

17 Esîrî'de diğer güzellere genelde üç beyit ayrılmışken son güzele 11 beyit ayrılmıştır. (Bkz. Aydemir, *Esîrî'nin Bağdat Şehrâşûbu*, a g e s. 456.)

için yazılmış bir şehrengizinin olduğu, ikincisi de ilk şehrengizi Mesîhî'nin mi yoksa Zâtî'nin mi yazdığı tartışmasına getirdiği açıklıktır. Buna göre ilk şehrengizi Mesîhî yazmıştır.

Eserde dikkatimizi çeken bir başka husus da, Rumeli şairlerinin genelinde görülen, bir ismin kısaltması veya bir sıfat gibi kullanılan “Bâlî”nin çokça tekrarlanmış olmasıdır. Öyle ki, 127 isimden 26’sında Bâlî ismi geçmektedir. Bu da her beş isimden birinin Bâlî olduğunun ifadesidir.

Şehrengizde “Hâlûzâde, Lîkzâde, Pozurzâde, Besperimlizâde” gibi şahıs ismi veya sıfatı olan kelimelerle meslek ismi gibi görünen “öñiçi” kelimesinin okunuşundan emin olamadık. Aynı şekilde “pâd u âl”, “şenîz” ve “şîz” olarak okuduğumuz kelimelerin karşılıklarını da bulamadığımız için dipnotla durumu belirtme ihtiyacı hissettik.

Nüshaları

Şehrengizin biri Topkapı Sarayı Müzesinde, diğeri de DTCF. M. Özak koleksiyonunda olmak üzere iki nüshası tesbit edilmiştir¹⁸. Topkapı Sarayı Müzesi nüshası, Y.4415 nolu bir mecmuada, 157b-172a varakları arasında yer alır. İkinci nüsha, DTCF. M. Özak I. 1091’de kayıtlıdır. Şehrengiz 80a-94b varakları arasındadır.

18 M. Özak nüshasının varlığından bizi haberdar eden Sayın Ali Emre Özyıldırım’a teşekkür ederim.

**T. 157b Şehr-engîz-i Şehr-i Serây-ı Hür-âbâd ki Şafâ-yı Âb u
Hevâsı der-Dil-i Mısr-ı Bağdâd Dâğ-ı Hasret ve Arzümendî-nihâd ez-
ân Hâdî-nâme...**

İlâhî çeşm-i cânı rûşen eyle
Dil-i zâra cemâlûñ gülşen eyle

Gider dilden zemâne kinesini
Mücellâ kıl gönül âyinesini

Cemâlûñ cilveger kıl cân u dilde
Koma cânı muqayyed âb u gilde

Götür cândan hicâb u mâsivâyı
Tulû' itsün gönülde mihrûñ ayı

5 Cemâl-i gayri itme baña perde
Cemâlûñle devâ eyle bu derde

Yem-i 'ışkuñla cânı âşinâ kıl
Cemâlûñ perteviyle rûşenâ kıl

Görem eşyâda vechûñi kemâhî
Cemâlûñ çün idem efgân u âhî

Bir emrûñle niçe biñ 'âlem oldı
Mükerrerrem cümlesinden Âdem oldı

Celâlûñle cemâlûñden zuhûrı
Bulupdur bu cihânuñ nâr u nûrı

10 Bırak bir pertev-i 'ışkuñ bu cânâ
Ki cümle mâsivâ anuñla yana

Ne pertev kim şalar zâtuñ olur güm
Eñ ednâsında mihr ü mâh u encüm

Cemâlûñ pertevinde mihr-i 'âlem
Olur bir noqtasında pertevüñ kem

Tecelliler ki şalmışsın cihâna
Öuhûr itmişsin anda bi-bahâne

Bir ednâ kaçreye şalduñ çü pertev
Yüzin mihr eyledüñ kaçsın meh-i nev

T. 158a15 İdersin kaçtre mâylı kadd-i bälâ
Gören dir kim zihî hâlık Te'âlâ
Mö. 79aVirürsen ana şöyle zeyn ü zibi
İki çeşmi olur cädü kaçrtbi

Müsel sel kâkülün peyvend idersin
Niçe miskîni aña bend idersin

Harîdâr-ı lebinî çoğ idersin
Dehânını var iken yoğ idersin

Birisini getirmezken bu devrân
Anuñ mişlin yaradursın hezârân

20 Anuñ her birini bir gül idersin
Hezârânı aña bülbül idersin

Bunu ağladur anı güldürürsin
Cihânı fitnelerle taldurursın¹⁹

Kimin 'âşık kimin mahbûb idersin
Kimin Yûsuf kimin Ya'kûb idersin

Kimisin vâşıl-ı cânân idersin
Kimisin çeşte-i hicrân idersin

16a zeyn ü zibi] zib ü zeyni MÖ.

16b kaçrtbi] fırtbi MÖ.

21b fitnelerle] fitnelerden MÖ.

19 Şathiye tarzını hatırlatan bu söyleyiş-
ler, Yunus Emre ve Niyazi-i Mısrî'de
de olan manzumeleri çağrıştırmakta-
dır. Bkz. Mustafa Tatçı, *Yunus Emre
Divanı*, c. II, s. 151-152, 522-525, şir-
ir 417; Seyyid Mehmet Nur, *Edebî ve
Tasavvufî Mısrî Niyâzî Divanı Şerhi*
(Tam Divanla birlikte), (Haz.
Mahmud Sadeddin Bilginer), İstan-
bul 1976, s. 224.

- Bu işde vâlih olur 'aql u dâna
Bu işde 'âciz olur her tevânâ
- 25 Bu işler hep senüñdür bi-vesile
Velî dâñâ gerek kim anı bile
- Çamuda sensin olan girü zâhir
Bu işler hep senüñdür evvel âhir
- Cemâlün cümlesinden cilve-gerdür
Bilür anı şular kim perde-derdür
- Zuhûr iden cemâl-i dil-rübâda
Figân iden zebân-ı bî-nevâda
- Berâber eyleyen 'uşşâkı hâke
İden dil-berleri hem-ser simâke
- 30 Hâkîkatde senüñdür hüsn ü hûbî
Saña başın eger cennetde Tûbî
- T. 158b Çamu 'âşıklara cânânsın sen
Çamunuñ derdine dermânsın sen
- Senüñ Ya'kûb'a büyüñ irmeyeydi
Cemâl-i Yûsuf'ı hîç görmeyeydi
- Eger Leylâ'da hüsnüñ bulmayaydı
Görüp Çays anı Mecnûn olmayaydı
- Cemâl-i hüsnüñi görmese Vâmîk
Ruñ-ı 'Azrâ'ya olmaz idi 'âşîk
- 35 Şabâ büyüñdan almasaydı behre
Şafâ virür midî enfâs-ı dehre
- Çü sensin sırrı cümle kâyinâtuñ
Seven hûbı sever zât-ı şifâtuñ
- Hâkîkatde cemâlün sevdi 'âşîk
Hâkîki 'aşka sensin girü lâyîk
- Egerçi gül sever zâhirde bülbül
İder gülsüz dañı efgân u gulgul
- 25b velî] dil-i MÖ.
31a cânânsın sen] cânân sensin MÖ.
31b dermânsın sen] dermân sensin MÖ.
- Baña yâ Rab cemâlün sevdür ammâ
Cemâl-i yârda itdür temâşâ
- 40 Ne dem kim seyr idem bir serv-i bâlâ
O dem pest it çadem Bârî Te'âlâ
- Beni eyle aña Mecnûn-ı şeydâ
Ne yerde kim görem bir rüy-ı Leylâ²⁰
- Baña bir hûb iderse ger nigâhı
Gider ol dem gözümdeñ mâl u câhı
- Eger dil-ber alursa bir selâmum
Baña ol dem unuttur kendi nâmum
- Ne demde kim añañ ben hecr-i yâri²¹
O dem kan it bu çeşm-i eşk-bârî
- 45 V'eger bir gül-ruhuñ vaşlını añañsam²²
O dem yanumda bülbül ola ebkem
- Dimezin kim beni hor u zellî it
Hidâyet râhuñı baña dellî it
- Mağabbet cur'asından câmı mest it
Beni mest-i mey-i 'işk-ı elest it
- Dilümde dâyim aduñ ola zîkrüm
Göñülde dañı "illâ"ñ ola fikrüm
- T. 159a Dilümde zîkr-i yâri yâ Rab eyle
Gözümde rüz-ı vaşlını şeb eyle
- MÖ. 80a50 Beni itme gedâ-yı küy-ı dil-ber
Tavâf-ı Ka'beñi eyle müyesser
- 20 Bu ve bir önceki beytin ilk mısraı T.
nüshasında tek beyit halindedir.
42b mâl u câhı] bâl u mâhı MÖ.
21 -T.
22 -T.
46a dimezin] dimezden T.
46b râhuñı] râhını T.
47a câmı] beni T.
48b "illâ"ñ] âlâm MÖ.

- Baňa gösterme zülf ü rüyı mehves
Bedel eyle aña âh-ı pür-âtes
- Raķıbün fikrini ańdurma bir şeb²³
Ķarın itme baňa şeytān[ı] yā Rab
- Yolu olsun bu Hādı'nun İlahı
Ķarık-ı şer'-i AĶmed şāh-rāhı
- Anuñ yolunda ĥāk eyle vücudum
Saña olsun gice gündüz sücudum
- 55 Anuñ ĥaķķı ki oldur aşı-ı maķşud
Niçe yüzbiñ cihān olmaķda mevcud
- Habıbüñdür senün ol gevher-i pāk
Ķabıb-i ĥaste-i her cān-ı derd-nak
- Daĥı aşĥāb u āli ĥaķķı için
Ķamusınuñ kemāli ĥaķķı için
- Ki anlardur delil-i şer'-i AĶmed
Hem anlar itdiler dīni mü'eyyed
- Sırr-ı 'aşķ-ı ĥaķķı rā ta'rif est
Der-beyān-ı Sebeb-i Te'lif est²⁴**
- 60 Elā ey tālib-i 'aşķ-ı ĥaķķı
Nedür 'aşķuñ bilür misin Ķarıkı
- Bil evvel 'ışķ kendin bilmemekdür
Aķan göz yaşlarını silmemekdür
- Reh-i cānānda cāna Ķalmamaķdur
Bu dehri i'tibāra almamaķdur
- Ķişi kend'özini yoĝ eylemekdür
Fiĝān u zāriyi çoĝ eylemekdür
- T. 159b Elin yumaķ gerek cāndan muĥaķķaķ
Olunca vāşıl-ı cānān-ı muĥlak
- 65 Olur 'aşķıle herkes gerçi ekmel
İñen maķbül olamaz 'aşķ-ı esfel
- MÖ. 80b Kimi mañşib sever kimisi dünyā
Kimi bey' u ticāret kimi 'uķbā
- Ħaķıķat ger şorarsañ 'aşķ umırı
Hemān insānda bulunmaz zuĥurı
- Ararsañ zerre zerre kāyınātı
Bulursın 'aşķı her zātuñ şıfātı
- Felekler 'aşķıle devrān iderler
Melekler 'aşķıle seyrān iderler
- 70 Şular hep 'aşķ-ı didār olupdur
Deñizler 'aşķıle zehĥār olupdur
- Nebātāt-ı zemīn ü sebzezāra
İderler 'aşķıle encüm nezāre
- Felek tūbāsi vü naĥl-ı zemīnün
Olupdur 'aşķı biri birinün
- Ķuru topraķ olur 'aşķı seĥāba
Aĝız açar şādef bir Ķatre āba
- Güli görse ider bülbül fiĝānı
Yakar pervāne şem'a cism ü cānı
- 75 Maĥabbet ĥāşşa-i insān olupdur
Benüm cānum bu 'aşķıle dolupdur
- Bilel'den kendümi olmadum ansız
Olur mürde Ķalursa cism cansız

51a zülf ü rüyı] zülf-i rüyı T.

23 T.'de "bir şeb" kelimeleri ile "yā Rab" kelimeleri yer deĝiştirmiştir.

24 Başlık T. Nüşhasındadır. MÖ. Nüşhasında başlık için yer ayrılmıssa da yazılmamış veya çok belirsizdir.

61b aķan] aķar T.

67b bulunmaz] bulmaz T.

70b zehĥār] zehĥār MÖ.

72a naĥl-ı] naĥlı T.

73a seĥāba] seĥāba MÖ.

74b cism] çeşm MÖ.

76b kalursa] Ķalır bu MÖ.

- Dil-i perverdemün dermânıdır 'aşk
Bu gönlüm mülkinün sultânıdır 'aşk
- Dil ü cânüm anuñla üns itmiş
Niçe yıllar tırık-ı 'aşka gitmiş
- Belâ gelmez baña 'aşkuñ belâsı
Cihâna pâdişâdur mübtelâsı
- T. 160a80 Baña 'aşkuñ belâsı lezzet olmuş
Dil ü cânüm gam-ı 'aşkıle tölmiş
- Olımaz 'aşksuz bu cân-ı derd-nâk
Hümâ-yı 'aşk ile başa şaçar hâk²⁵
- Dil-i pür-rîş derde merhemüdü
Serây-ı cânüm içre mahremüdü²⁶
- MÖ. 81a Öñümde berç uraldan nür-ı 'aşkuñ
Göñül tağı olupdur Tûr-ı 'aşkuñ
- İrelden göñlüme fermân-ı 'aşkuñ
Bir ednâ kılıyam sultân-ı 'aşkuñ
- 85 Virür 'aşkuñ kelâmı câna lezzet
Haķır olan bulur anuñla 'izzet
- O olupdur 'aşkıle göñlüm pedîdâr
Şu dil kim 'aşkı olmaya nesi var
- Alupdur 'aşk elden ihtiyârum
Kelâm-ı 'aşksuz yoķdur kârârum
- Kelâm-ı ğayr-i 'aşkı ğüş kılmam
Mey-i 'aşk olmasa mey nüş kılmam
- Hikâyâtına 'aşkuñ çün gelem tüş
Ser-â-pâ ölürem tâ söylene ğüş
- 90 Eger efsün idem 'aşkdur fesânüm
Teğannı eylesem 'aşkdur terânüm
- Dehen açsam eger aydup hikâyât
Ĝam-ı 'aşkdur hep itdügüm rivâyât
- Gül-i 'aşkuñ hezârıdır dil ü cân
Gül-i 'aşkı añup eylerler eğân²⁷
- Bu göñlüm eylemez 'aşksız karârı
Geçürdüm 'aşkıle ben rüzğârı
- Cemî'-i ser-ğüzeştüm 'aşk olupdur
Hikâyâtımla defterler tölupdur
- 95 Varur her dem şeh-i 'aşka selâmüm
Benüm her dem odur naķı-i kelâmüm
- İderken ders-i 'aşkı dilde tekrâr
Oturmuşdı meğer yanumda bir yâr
- T. 160b İşidürdi benüm süz u ğüdâzum
Belâ-yı 'aşkıle yâre niyâzum
- Temâmet 'aşk baña n'itdügini
Ĝam-ı yâr ile koypup gitdügini²⁸
- Benüm bir gül için eğânlarımı
Dil ü cândan benüm nâlânlarımı
- 100 İşidüp bir niçe dem şabr itdi
Benüm sözüm veli cânına yetdi
- Didi k'ey 'andelib-i hûb-âvâz
Yeter itdün bu vâdilerde pervâz
-
- 78a itmiş] ütmiş MÖ.
79b pâdişâdur] pâdişâhdur MÖ.
25 -T.
26 -MÖ.
83a öñümde] dilümde T.; nür-ı] nürü MÖ.
85b anuñla] eaşk ile MÖ.
86a pedîdâr] harîdâr MÖ.
86b nesi var] sini dar MÖ.
87a alupdur] gidüpdür MÖ.; elden] elin-
den MÖ.
-
- 89a gelem] kelam MÖ
89b ölürem] okuram MÖ.
27 MÖ. Nüshasında mısralar yer değiş-
tirmiştir.
94b tölupdur] dolupdur T.
97b yâre] nâz u T.
28 - T.
99a bir] her T.

	Yine bir vâdiye pervâz eyle Yine bir şavtile âvâz eyle	T. 161a115 Fezâhatdür o vâdide feşâhat Feşâhat mi olur olan fezâhat
	Çü bülbülsin sen ebkem olımazsın Gülistân içre ebsem olımazsın	Ne zehremüz ola andan söz açmak Bile lâzım kıoyup meydânı kaçmak
	Mey-i ‘aşkı içüp serhüş olursın Gülistânda neden hāmüş olursın	MÖ.82a Girü didi diseñ anı revâdur Ol Edrene imiş bu da Serâdur
105	Serâyın gülsitânın seyr idersin Dağı ayrık gülistânı n’idersin	Müberhen eyleyüp didi kelâmı Mesîhi’den gelüp soñra Selâmı
	Țolupdur küşe küşe güller ile Hem-edâ olsaña bülbüller ile ²⁹	Bu meydâna girüp atını sürmiş O tarz üzere o da bünyâd urmuş
	Bu gülzâruñ çü sen bir bülbülsin Bell her serv-i âzâduñ kıulısın	120 Serâyıñ bir zemân dil-berlerini Añup vaşf eylemişdür her birini
	Yeter beyhüde itdün âh u efğân Serâyıñ güllerini eyle destân ³⁰	Belürdi lik anlaruñ ‘uyübı Oğullarına degdi devr-i hübı
	Niçün dil-berlerin vaşf eylemezsin Ya şehrengtzi niçün söylemezsin	Bu nevbette bu şehruñ hübı çokdur Birinuñ mişli gayrı yerde yokdur
110	Niçün her birini yâd eylemezsin Niçün ‘aşıkların şâd eylemezsin	Ne var bunları sen de vaşf iderseñ O gitdügi yola sen de giderseñ
	Yüri ur nazm-ı şehrengtze bünyâd Ki şehrumüz ola anuñla âbâd	Yazukdur bunlaruñ nâmı güm olmak Açılıp gülleri yok yire şolmak
	Didüm aña ki ey yâr-ı girâyı Bu ibrâm olmasun göñlüñ murâyı	125 Eger vaşf eylemezseñ her nigârı Kâtı a’lâsını zıkr eyle bâri
	Ki sedd itmişdür ol bâbı Mesîhi Ebed açmaz anı dehrüñ faşlıhi	Ki mañrür ola ‘uşşâkuñ mizâcı Bula bâzâr-ı hüsnuñ hem revâcı
	O nazmuñ kimse mişlin görmemişdür Kimesne pençesini burmamışdur	Bir iki gün anuñla eglenelüm Mañabbet illerinde beglenelüm Kala senden cihâna bir hasâne Añılasın gelicek ol lisâne

102a yine] yeter T.

105a Serâyın gülsitânın] Serâyıñ
gülsitânda MÖ.

29 -T.

30 Bu iki beyit, MÖ.’de yer değıştirmiş-
tir.

109a dil-berlerin] dil-berleri MÖ.

113a bâbı] nâmı T..

116b meydânı] meydân T.

117b Serâdur] Serâyıdur T.

120b añup] ögüp MÖ.

125a nigârı] birini MÖ.

128a cihânda bir hasâne] cihâna bir fesâne
T.

- Çü gördüm sözlerini cümle maqbül
Cevâbında didüm kim n'ola ma'kûl
- 130 Velîkin her birisi pür-cefâdur
Belî zâlimlerûñ medhî hañâdur
- T. 161b Dilüm varmaz cefâkârî ögem ben
Raķîbine meger birez sögem ben
- İder her biri cevri tâze tâze
Cefâsını şayar geçmiş nemâza
- Bularda yok perîveş âdemiyyet
Bular 'uşşâķ için çekmez hamiyyet³¹
- Geçenlere göre bunlar sühâdur
Güneş gibi libâsı aķ abâdur
- 135 Kimi başmaķçı vü kimisi derzi
Pabuççınun kimi bir boylu gürzi³²
- Ma'ârif yanlarında hiçe degmez
Selâm-ı 'âşîķa biri baş egmez
- Ögüp göklere çıkarsañ birini
Eşigin eyleseñ çarh-ı bertni
- Güneş gibi seni zerreye almaz
Yoluna hâķ olsañ sâye şalmaz
- Sözün haķdur didi bunı işidüp
N'idersin lik râh-ı kadha gidüp
- 140 Eyülerden niçesin eylegil yâd
Anuñla ehl-i 'aşķı eyle dil-şâd
- Huşuşâ ol seni nâlân ideni
Dem-â-dem göñlüñi tâlân ideni
- Virüp anuñ başına baña andı
Anuñ andın benüm göñlüm begendi
- Didi her birinüñ yâd eyle nâmın
İki beyt eyle vaşfınuñ tamâmın
- Eñ evvel anı vü soñra қalanın
Қo bulsun her kişi göñlüñ alanın
- 145 Anuñ yüzi şuyına eyle medhî
Cefâ vü cevri aña itme ķadhî
- İşidüp sözini didüm ki sem'an
Serâyüñ añaayın hûbını cem'an
- Bilüp işitdigümi vaşf ideyin
Velî itnâb-ı harfin hâzîf ideyin
- Diyem şehriñ ser-â-pâ aķsenini
Güneşden yeg çıkaram eñ kemini
- T. 162a 'İnâyet eyleye ger luţf-ı Bârî
Añam bir bir niçe zibâ nigârî
- 150 Қamunuñ hûsnini i'lâ[n] ideyin
Güzellerdür diyü destân ideyin
- Muķayyed içre añam hûsn-i muţlak
Muķayyedden murâd oldur muħaķķaķ³³
- MÖ.83a Yoğise bunlaruñ atlas libâsı
N'ola mihrüñ 'abâdandur қabâsı
- Libâsıyla olımaз kimse zibâ
Ağarmaz zengi giyse hâzz u dibâ
- Cemâl-i mihre var mı zerre noķsân
Қabâsı olsa ger penbe nümâyân
- 155 Ya naķş-ı ta'm-ı şehde var mı çäre
Қara balçıķla şuvansa güvâre
- Güzel oldur ola hûsni Hudâ-dâd
V'ay ol hûsne k'ide meşşâta âbâd

130b belej belî MÖ.

31 -T

32 - T.

136a hiçe] şeyce MÖ.

138b yoluna] başuña T.

140b eyle dil-şâd] eylegil şâd T.

144a қalanı] қalanın T.

145b aña] aña MÖ.

146b hûbını] hûrını MÖ.

33 - T.

156a ola] k'ola MÖ.

Görünür gerçi hüb atlas kabâda
Velikin hüsnini itmez ziyâde

Hemîn cevher durur bulan 'ayârî
Garaz giymez libâs-ı i'tibârî

Şu kim çâk aşl-ı fıtratda güzeldür
Ne giyside olursa bî-bedeldür

160 Velikin her ne deñlü hüb olsa
Görünmekte göze merğüb olsa

Libâsı olsa hem atlasla kemhâ
Kâdi olsa bülend ü çehre ra'nâ

Bulunmasa velî aña harîdâr
Ne aşşî biñ kez itse 'arz-ı dîdâr

Anuñ esbâb-ı hüsnî hıçe degmez
Muhiblerden aña kimse baş egmez

Harîdârı bulunan kuru otluğ
O gülden yegdürür kim bülbülü yok

165 Metâ'a kıymet olmaz müşterîsiz
Güher bir pâre taşdur cevherîsiz

Ne bilsün kıymet-i 'uşşâkı bunlar
Çağı sevmez aña dil-ber disünler³⁴

T. 162b/MÖ. 83b Belî 'âşîk gerek her degme dil-dâr
Meta'-ı hüsnî ola germ-bâzâr

Cihânda Kays-ı Mecnûn olmayaydı
Ebed Leylâ bu şöhet bulmayaydı

Ya Şîrîn'i ider miydi cihân yâd
Eger Hüsrev bulunmasa ya Ferhâd

170 Bulunmasa eger Azrâ'ya Vâmîk
Bu deñlü şöhrete olmazdı lâyîk

Belî 'âşîk dağı dil-bersiz olmaz
Nigârî olmasa iñen anılmaz

Belürdür 'aşkıñı 'âşîk dem-â-dem
Diler 'âşıklığımı bile 'âlem

Velikin meyl-i ma'sûkân nihândur
Severler 'âşığın bu sırr 'ıyândur

Maħabbet resmin i'lân eylemezler
Sevenleri severüz söylemezler

175 Olup zâhir ider 'âşîk figânı
Bular luğf eylese eyler nihânî

Ne deñlü 'âşîkân nâlân iderler
Görüp bunlar aña handân olurlar

Hudâyâ bunlaruñ ħallâkı sensin
Belâ-keş eyleyen 'uşşâkı sensin

Ya bunlardan gider cevri ü cefâyı
Ya vir 'uşşâka şabr-ı her belâyı

Ya bunlaruñ kulübün taş itme
Ya 'uşşâkuñ gözünü yaş itme

180 Ya bunlardan gider zulm ü 'inâdı
Ya 'uşşâka dağı kıll 'adl ü dâdı³⁵

Çün itdün yüzlerini mihr-i enver
Gice 'uşşâkına şaydurma aħter

Çün itdün kadlerini serv-endâm
Ne var 'uşşâkı itseñ sâye-ârâm

Behîşt itdün çü küy-ı dil-rubâyı
Ko şorsun 'âşîkân anda şafâyı

T. 163a Cihânuñ cümleten dil-berlerini
İlâhî eyle 'uşşâkuñ kartını

157a hüb] hüsn T.

161a hem] ger T.

163a hüsnî] hüsn T.

164a bulunan] boyunda MÖ.

34 - T.

167a 'âşîk] 'uşşâk MÖ.; degme] dem ki
MÖ.

176a iderler] olurlar T.

35 - T.

- 185 Serāyuñ dil-rubāsın erham eyle
Cefāya kaçdın añların kem eyle
Serāy ol cennet-âbād-ı zamāne
Gelenler görmemiş mişlin cihāne
Şafā-yı ābı vü lutf-ı şemālî
Kōmaz bir zerrece dilde melālî
Niçe medh eyleyem anuñ şafāsın
Ki virür ehline cennet ğmāsın
Döner `adne bahār olsa zamāne
`Anādil her taraf eyler terāne
- 190 Hāzānı dañı olmaz bir zeminde
Ne Rūm ilinde vü ne dañı Çinde
Mestre her tarafda bi-nihāye
İçinde dil-beri bi-ḥadd ü ğāye
Kamusu serv boyılı gül yañaklu
Güler yüzlü dañı şekker dudaqlu
Yaraşuklu kaçan kim nāz itse
N'olaydı nāzı ammā az itse
Kemend-i zülf ile dil şayd iderler
Elif-kaç `āşıkānı dāl iderler
- 195 Bularuñ vaşf olunmaz reng ü āli
Nitekim `āşıkānuñ ḥasb-i ḥālî
Diyeyin bir kaçınuñ ism ü resmin
Bu gencüñ bağlayayın ben tılsımın
Hevādār hem olanları şayayın
Kalanınuñ adını añmayayın³⁶
- Añılsun bāri anlar her zamānda
Eyü ad olmayup kalur cihānda
Ne yerde kim okuna iş bu nāme
Añılsunlar ilā-yevmi'l-kıyāme
T. 163b/ MÖ.84b Ser-āmed biri İbrāhım dil-keş
Dil ü cān içre mihri yaqdı āteş
Ḥarım-i Ka`be`ye küyü berāber
Dile `ıyd-ı vişali ḥacc-ı ekber
Meḥmed`dür birisi Şeyḫzāde
Oқur Kur`ān`ı her dem hoş-nevāda
Oқusa kürside `Aşr ol yüzü gül
Öter şan āşiyānı içre bülbül
Biri Ḥacı Süleymān oğlı `Oşmān
Ḥaḫ-ı ḥüsnine kaşı oldu `unvān
205 Kirāmen kätibtüñ ol biridür
Hemānā şekli-i ādemde pertdür
Ḥacı Ḥasanzāde
Biri bir tālib-i `ilm adı Derviş
Vefā fennin oқumaz ol cefā-kış
Vefānuñ görmedin dañı kitābın
Bilür kaç faşl idigün şive-tābın
Biri Ḥafız `Ömer Bāli nigāruñ
Ḥasende bi-`adlıli rüzgāruñ
Yaқarsa nār-ı hecre `āşıkānı
İlāhı oқuduđu dutsun anı
T. 164a Gül-ruh İdrıs Kaynı
210 Meḥmed Bāli biri bir pertdür
Derün[ı] dide-i `āşık yeridür

189b her] bir MÖ. (harekeli)

191b ü ğāye] bi-ğāye MÖ.

194b Elif kaç `āşıkānı dāl iderler] Dil-
āvāreyi bi-kaç iderler T.

196a Diyeyin] diyeyüm T.

36 - T.

201a Ka`be`ye küyü] Ka`be-i küyü MÖ.

201b `ıyd-ı] `ıyd u MÖ.

206b cefā-kış] şafā-kış MÖ.

207b şive-tābın] şive-bābın MÖ.

- N'ola gül-ruh disem bir verd-i terdür
Zemâne bir şadefdür ol güherdür
- Emîrzâde
MÖ. 85a Biri âl-i Mehemmed nâmı Yüsun
Vefâ-yı 'aşîka çekmez tekellûf
- Anı var sevmenüñ aşlı uşûli
Sever mü'mîn olan âl-i resûli
- 'Alâaddin
Mehemmed'dür birisi Kağızâde
Kamudan manşib-ı hüsnî ziyâde
- 215 Dil aldugı ser-i zülfi şunup el
Şuhüd-ı 'adlile oldı müseccel
- 'İsâ Efendi oğlı
Biri 'İsa Efendi oğlı Ağmed
Emen bulur lebinî 'ömr-i sermed
- Geçer katlı eyleyüp 'uşşâka işler
Velikin lebleri cânlar bağışlar
- Rıdvân Halî fezzâde
Birisî tâzelerden dağı Selmân
Güler yüzlüdür ol serv-i hırâmân
- Yeter şekli habîb olmağa bürhân
N'ola sevse anı hep ehl-i imân
- Pehlevânzâde
220 Birisî pehlevân oğlı 'Alidür
Semend-i nâz anuñ bir Döldül'idür
- Çıkaldan sıyıtı çağ çarđı-ı berîne
Kodı el arkasın hübân zemîne
- T. 164b Mehemmed Efendîzâde
Mehemmed'dür birisi ibn-i Mağmüd
Ėam-ı 'aşkı merâh-ı vaşl-ı mağsüd
- Cemâliyle çün oldı şimdi emel
Kemâliyle dağı olsun mükemmel
- 'Arabzâde
MÖ. 85b Biri 'Abdü's-selâm oğlı Mehemmed
Bulınmaz hüsn ü hulkına anuñ had
- 225 Berîdür çün kamu cevri ü cefâdan
Selâmet olsun ol cümle belâdan
- Hacı Muştâfâzâde
Mehemmed'dür birî hacc itdi bu yıl
Ser-i zülfinde diller çün kanâdil
- Dil-i 'uşşâkın itsün Beyt-i Ma'mür
Dilerse kendi haccı ola mebrür
- Sühte 'Ömer Bâli
Güzellerden birî dağı 'Ömer'dür
'Adâlet ne'ydüğinden bi-hâberdür
- 'Adül eyler koyup her dem tarîkı
Yanında bu midür 'adl-i hağîkı
- Ya'küb Bâli
230 Zemâne dil-berinüñ birî Ya'küb
Nazîri hâzret-i Yüsun'dur ol hüb
- Cemâli seyrine 'uşşâk aqarlar
İñen ağlatmasun gözden çıqarlar
- Mısrızâde
Mehemmedzâde birisi Hâsendür
O tiğ-i Ėamzesi 'ömrüm kesendür³⁷
- Emi var tiryâk-ı feminüñ³⁸
Helâkiyem anuñ zehr-i Ėaminuñ³⁹
- T. 165a 'Ali Bâli birisi ibn-i Zerger
Leťâfetde hemân sım-âba beñzer
-
- 222b vaşl-ı] vaşlı T.
230b nazîri] nazîr-i T.
37 - MÖ.
38 Mısrada vezin kusurludur.
39 - MÖ.
-
- 214b manşib-ı] menba'ı MÖ.
220b bir] - MÖ.

- 235 Gören cismin şanur aç paç gümişdür
Ruhın 'uşşâkuñ altün eylemişdür
- Birisi Muştafâ bir hûş püserdür
Yañağı berg-i gülden taze terdür
- Idicek 'aşıkı çeşmin dür-efşân
Olur her kaçresi biñ dürr-i gältân
- MÖ.86a Biri otluçuzâde nâmı Aħmed
Bitürmişdür haç-ı sebzi kızıl ĥadd
- Ruh-ı 'uşşâkı şankim kehribâdur
Haç-ı sebzi anuñ mihr-i giyâdur
- 240 Biri 'Abdî Ĥalfezâde Aħmed
Oçur dil mekteb-i 'aşkında ebced
- Niçe fende idüpdür şuglı muħkem
Fünün-ı 'aşkı ezberler dem-â-dem
- Biri Aħmed ki dirler Ĥâluzâde*
Niçe 'uşşâkı var ĥâke fütâde
- Olur qahr u 'itâb u zarba lâyık
Tayılanmasun aña degme 'aşık
- 'Azız oğlı biri Derviş Bâli
Tezellülden degül 'uşşâkı ĥâli
- 245 Ne var bir köpeği olsam o yârün
'Azız olur seg-i küyi nigârün
- T. 165b Meħmed Bâli biri ibn-i 'Avni
Kamu 'aşıkları cevri zebünü
- Siyeh zülfi ile ol çeşm-i sâħir
Kara çul geydürür 'uşşâka âħir
- Hasan'dur birisi bir serv-bâlâ
Görenler kaçmetini dir Te'âlâ
- Bize oħşatmaz aşlâ ğabğabını
Müdam âgyâr emer câm-ı lebinı
- MÖ. 86b 250 Birisi oldu İbrâħim bin⁴⁰ 'Attâr
Gözi üstünde zülfi misk-i Tâtâr
- Ruh-ı rengini gerçi gül gül olmuş
Velikin zülfi Hindü sünbül olmuş
- Birisi de 'Ömerdür ibn-i Tâcir
Metâ'-ı ĥüsnini şatmaçda mâhir
- Metâ'-ı vaşlına her kişi müstâk
Alur bir büsesin biñ câna 'uşşâk
- Mesîħ oğlı birisi de Süleymân
Leb-i cân-baħşı her bir derde dermân
- 255 Niçe âdem o şâhuñ câkeridür
Raķıbi dıv kendüsi peridür
- Birisi daħı Derviş ibn-i Tâcir
Anuñ 'aşıklarını cânum acır
- Aña derviş dimek nâ-sezâdur
Serir-i mülk-i ĥüсне pâdişâdur
- T. 166a Uzun Velizâde
Velizâde birisi Tâcir Aħmed
Anuñ vaşlı metâ'ı 'ömr-i sermed
- Eger ol kalb ile bâzâr ideydi
Nuķüd-ı cân u dil elden gideydi
- Ĥacı Ĥasan-ı 'Âşık-küş
260 Biri Ĥacı Ĥasan ĥaddi müzellef
Meh-i nev kaçları kaçdi muħaffef
- Daħı ĥacc itmedin ol yâr-ı çâlâk
Kesüpdür bunda ķurbânını bî-bâk
-
- 235b ruhın euşşâkuñ] ruh-ı euşşâkın MÖ.
237b biñ] bir T.
241b eaşkı] cevri MÖ.
* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin deĝiliz.
242b ĥâke fütâde] ĥâk-i fenâda MÖ.
243a zarba] ĥarbe MÖ.
-
- 40 Metinde "ibn" olmasına raĝmen kelime vezin gereĝi "bin" okunmuş-tur.
254b cân-baħş] cân-baħş MÖ.

Hacı Oruçzâde	Hacı Mehemmedzâde
Oruçzâde biri Eyyüb Bâli Şabırdur 'âşıkınıñ hasb-i hâli	MÖ.87a Birisi de Murâd ibn-i Mehemmed Ser-i zülfî dil almaqla muqayyed
Ele girmeye andan aşı-ı matlûb Gerekdür 'ömr-i Nüh u şabr-ı Eyyüb	275 Lebinden büse cânâ râyegândur Murâd-ı 'âşık u cân-ı cihândur
Roğoş'un Velizâde	Nâzırzâde
MÖ.87a Birisi de Velizâde Hâsandur Boyu serv yañağı yâsemendür	MÖ. 87b Birisi dağı Muşlıdür nigârûñ Güzel bir dil-beridür rûzgârûñ
265 Tieâret üzredür sevmes kesâdı Lebinüñ cân-bahâ evvel mezâdı	Kaı kâttâl u zâlim dirler anı İder bir günde çeşmi niçe kanı
Hacı Hübyârzâde	Birisi Lıkzâde* adı Mağmûd Gören dir dışlerine dürr-i manzûd ⁴¹
'Ali Bâli birisi bir sipâhi Siyeh zülfî olupdur tüğ-ı şâhi	Adaşları biri hüyı nigüdan Bu müsteşnâ durur İfkin çamudan ⁴²
Süvâr olup semend-i nâza her dem Toķınur kalb-i 'uşşâka dem-â-dem	Beşâret Begzâde
Hayreddinzâde	MÖ. 87b 280 Sipâhi'dür biri Dervîş Bâli Aña 'âşık olanı acımalı
Biri bir tâze dil-ber adı Aħmed Kaşı nün u gözi şâd u elif-kađđ	Anuñ hiç 'âşıkı kaıur mı canlu Elinde dâyimâ kılıcı kanlu
Belâ vü derdini çekmek şafâdur Şoñu hayr ola şimdi pür-cefâdur	Besperimlizâde*
T. 166bReceb Efendi Hışımı	MÖ. 87a Birisi Muştafa'dur ibn-i Aħmed Kağüm lâm eyledi âh ol elif-kađđ
MÖ. 87b270 Biri bir hüş püserdür adı 'Oşmân Gezer şüh u levendâne o cânân	Nice medh itmeyem ol nâzentni Ele girmez ararsañ Rüm u Çin'i
O olupdur kendi bir kağı kartı bi 'Adâlet eylesün sevsün gartı bi	
Sûhte	275b 'âşık u] 'âşıkı MÖ.
Biri bir tâlib-i 'ilm adı Yûsuf Çeker Ya'küb-ı dil andan tee'ssüf	276a dağı Muslıdür] Muslıdür dağı T.
Bu devrûñ Yûsuf-ı Ken'an'ıdur ol Melâhat mışırınıñ sultânıdur ol	* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değıliz.
	41 -T.
	42 -T.
	* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değıliz.
267b toķınur] doķınur T.	282b eyledi âh] eylemişdür MÖ.
269b hayr] hayr T.	283a itmeyem] itmeyim MÖ.

MÖ. 87a Hasanzâde biri dağı Mehemmed
Kaşı tuğrâsına zülfi çeker medd⁴³

285 Niçe hüsnini vaşf idem temâmet
Ki vasf-ı hüsniye yokdur nihâyet⁴⁴

T. 167a Ahmed Şâh

MÖ. 90a Hasanzâde birisi dağı Ahmed
Lebi sermâye-i 'ömr-i mü'eyyed

Güzeldür serv-ğaddür bî-bedeldür
Hasende bî-bahâne bir güzeldür

Muştafa Çelebi

Birininün de nâmı Muştafa'dur
Bilin şarup lebin emmek şafâdur

İki kaşın çatup eyleyse kine
Hedefdür tir-i müjgânına stne

Hacı Veli Haşmı

290 Hüseyin ismiyle birisi müsemmâ
Dehânı vü bili anuñ mu'ammâ

İçürmezse lebi sâkısi bâde
Şusuz oldum bu deşt-i Kerbelâ'da

Mehemmed

'Ali şâhuñ biri oğlı Mehemmed
Boyu serv ü ser-i zülfi müca'ad

Ne var bir büse virüp gönçe-femden
'Ali'lik eyleyüp kırtarsa ğamdan

Hasan Bâli

Hasan biri ki ibn-i Muştafa'dur
Cemâli hûb u ğaddi münthâdur

283b ararsañ] gezerseñ MÖ.

43 -T.

44 -T.

289a çatup] çatar MÖ.

289b u] -T.

295 Gören anı kalanın hiçe almaz
Cemâl ü hüsni aşlâ vaşfa gelmez

MÖ. 90b Biri bir çizmecî Şâlih'dür adı
Ĝamını çekmedür 'âlemde şadı

Kölesiyem dise aña bir âdem
Toķınur başına müşte dem-â-dem

Birisi dağı İbrâhîm derzi
Kimesne görmemişdür böyle gürzi⁴⁵

İşinden 'âşıkın âvâre eyler
Ĝam-ı mikrâşı cânı pâre eyler⁴⁶

T. 167b'Abâcı

300 Birisi dağı tâcir Muştafa'dur
Lebin öpmege cân kemter bahâdur

Lebinden büseye her kişi râci
Metâ'-ı hüsni bulmuşdur revâcî
Hüseyn Bâli

Biri Hacı 'Ali oğlı Hüseyndür
Sipih-r-i hüsne ol meh-çihre zeyndür

Vişâli gerçi bir şahn-ı şafâdur
Veli hicrânı deşt-i Kerbelâ'dur

Muştafa Bâli

Biri bir çizmecîdür Muştafa nâm
Nazîrin görmemişdür çeşm-i eyyâm

305 Ğomaz bir dem ğamından bizi ħâlî
Dil ü cân pâyine geçdi düvâli

297b Toķınur] doķınur T.

45 -T.

46 -T.

301a büseye] büse'i MÖ.

301b hüsni] vaşlı MÖ.

302a 'Ali] Bâli MÖ.

304a biri bir] birisi MÖ.

304b eyyâm] bādâm MÖ.

305a ħâlî] ħâlî T.

- Muşlinün cevânı
Birisi anlaruñ başmaqçı Şa'ban
Kalup durmaz kaçar bizden o cānān
- İşi başmaqçılık olalı anuñ
Kölesiyem ben ol serv-i revānuñ
- Şālih
MÖ. 91a Biri Şālih durur ibn-i Süleymān
Kulı kurbānı olsun ins ile cān
- Olur ser-hüş emen bir dem lebinı
Şalāh ehli niçün ola qarını
- 'Ali Şāh
310 Kazancızāde biri Kurd 'Ali'dür
Kazancın virmeyen aña delidür
- Olurdı vaşlına bi-zer uzanmaq
Kolay olsa eger altün kazanmaq⁴⁷
- T. 168a Maḥmūd
Hüseyn oğlı birisi daḥı Maḥmūd
Kamu esbāb-ı hüsn anda mevcūd
- Ziyāde ögsem anı ger yeridür
Anı şanma ki ādemdür pertdür
- Biri Hacı Sinān oğlı Meḥemmed
Kādüm dāl eylemişdür ol elif-ḳad⁴⁸
- 315 Leb-i şirini olmuş gerçi cān-süz
Sinān-ı garzesi ḡāyet de dil-süz⁴⁹
- Çār-sü Çeşmesi Muḳābelesinde
-
- 306a başmaqçılık] başmaqçılık MÖ.
307b serv-i revānuñ] şāh-ı cihānuñ MÖ.
308b olsun ins] olmuş ins MÖ.
309b niçün ola] anuñ olsun MÖ.
- 47 Bu iki beyit MÖ. nüshasında bundan sonra gelen beyitle yer deḡiştirmiştir.
312b esbāb-ı] esbābı MÖ.
313a yeridür] pertdür T.
48 -T.
49 -T.
- Ḥasan ḥurde-fürüş oldu birisi
Lebinüñ cümle 'āşıklar dirisi
- Şorutmasun lebin ol sım-gabgab
Ki 'arıfler ṭoyarlar ḥurde-i heb
- Ḥalvacızāde
Biri Ḥalvacızāde adı Derviş
Lebi ḥalvāsı tiryāk-i dil-rtş
- Naşib olmaz lebi degme birine
Ġamın 'uşşākı yer ḥalvā yerine
- Mestçi
MÖ. 91b 320 Birisi mesh işler adı 'Osmān
Anuñ memsüh 'aḳlıdur dil ü cān
- Şu 'āşık kim aña qarşu azılu
Vuzū'sı ṭaralur meshi bozulur
- Derzi Muştafā
Birisi daḥı derzi Muştafā'dur
Anuñ 'āşıqları cāme ḳabādur
- Çekenler vaşl içün derd ü belāsin
Giyüpdür 'āḳıbet hicrān pelāsin
- Sipāhızāde İbrāḥīm birisi
Dilān-ı 'āşıkān anuñ çerisi⁵⁰
- 325 Nice vaşf ideyin ḳaddini saña
Başında yelkeni bayraqdur aña⁵¹
- Birisi Nevlezāde Muştafā'dur
N'ola gelmez dilinden pür-cefādur
- Lebinden buse istesem ki emdür
Bize lā dir cevāb ile ne'amdür
-
- 317b ṭoyarlar ḥurde-i heb] doyarlar ḥurde-i heb T.
320b memsüh] memsüh MÖ.
50 -T.
51 -T.
326a Birisi Nevlezāde] Nevlezāde birisi T.

Mehemmed Bâli biri ibn-i Tursun
Aña 'aşık geçinen zevk sürsün⁵²

Vefâ-dâr u vefâ-hüy vefâ-sâz
Vefâda cümlesinden oldı mümtâz⁵³

T. 168b Maḥkeme kâtibi

330 Güzellerden birinüñ adı Hürrem
Aña 'aşık olan bilmez nedür gam

Baña eyle didüğümce teraḥḥum
Güler yüz gösterüp eyler tebessüm

MÖ. 92a Mehemmedzâde birisi 'Ali'dür
Şaḫınan cânını andan delidür⁵⁴

Anuñ bir büsesi cânâ berâber
Lebi olsa n'ola sâkı-i Kevşer⁵⁵

Maḥmüd Bâli
Birisi bir cevân-ı tâze Maḥmüd
Metâ'ından cihânuñ vaşlı maḫşüd

335 Kapusunda anuñ niçe kulu var
O şahuñ ḥâşş ayazıdır dil-i zâr

Biri Şâlih durur ibn-i Memi şâh
Sevenler anı itse n'ola ger âh⁵⁶

Żarar gelmez karşısa ehl-i 'aşka
Şaḫınsun varmasun hiç ehl-i fıska⁵⁷

'Ömer Ağa Birâzeri
Delüzâde birisi daḫı 'Osmân
Peri-rüdur peri-ḥüdur o cânân

Yüzine bakmağa kaçan toyılır
Hemânâ cin gibi gözden uyılır

Yeñiçeri Sinân oğlu
MÖ. 92a 340 Yeñiçerzâde biri nâmı Ya'ḫub
Ḍarır itmiş niçe 'uşşâkın ol ḫüb

Geçilmez küyü hergiz şür u şerden
Şaḫınsun başını 'aşık teberden

Ḳuyruk oğulları
MÖ. 92b İkisi daḫı ḳuyrukzâdelerdür
İki serv oldılar k'âzâdelerdür

Biri Aḫmed durur birisi 'Abdi
Bular şehlerdür 'uşşâkı 'Ubeydi

Öñiçi*
MÖ. 93a Öñiçidür biri Ferḫâd Bâli
Geçer cân gerdenine pād u âli*

345 Anuñ 'uşşâkınuñ ḡayet zebünü
Yaḫar âh itse küh-ı bî-sütünü

T. 169a Mücellid Şâkirdi
Sütünüñ biri şâkird-i Şa'bân
Umar dil leblerinden öle şeb'ân

Ṭayanmasun iñen üstâda her gâḫ
Yıḫar bir gün anı bu şarşar-ı âh

Diger Mücellidi
Biri bir ḫoş püserdür adı Yüsun
Seven anı çeker ḫüzn ü te'essüf

Şaḫınsun uymadan nādâna nâ-gâḫ
Şalar çâḫa anı iḫvân-ı bed-ḫâḫ

Diger Mücellidi
MÖ. 92b 350 Biri sağrakçınuñ oğlu Memi şâḫ
Hilâl-âsâ durur ḫaşı yüzi mâḫ

52 -T.

53 -T.

54 -T.

55 -T.

56 -T.

57 -T.

338b peri-ḥüdur] peri-ḥüdur MÖ.

339b cin] cân T.

341b 'aşık] hergiz T.

343a durur birisi] ü biri daḫı T.

* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.

* Bu iki kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.

349a nâ-gâḫ] her gâḫ T.

350a sağrakçınuñ] bir sağrakçınuñ T.

- Geçüp öñdin alur hep sâbıkını
İriltmez velîkin 'âşıkını
- MÖ. 93a Biri şahne qarındaşı Mehemmed
Gül ü serve şebîh ol hadd u ol kaçd
- Alındukda cerime sîm ü zerdür
Cerime 'âşıkına terk-i serdür
- Hüseyn Bâli
Hüseyn ibn-i Mehemmeddür biri hem
İçürür 'âşıkına zehr-i müdgam
- 355 Niçün 'uşşâk anuñ vaşlını evmez
Yezid olsun anı her kim ki sevmez
- 'Abdiyü't-tâcir
Birisi dağı tâcir nâmı 'Abdi
Ki olmışdur anuñ 'uşşâkı 'abdi
- Haç-ı sebzi ruhından zâhir olmaz
Şirâ-yı şivesinde mâhir olmaz
- T. 169b İbrâhim Bâli
MÖ. 92b Birisi dağı İbrâhim Bâli
Olupdur kâmeti bir serv talı
- Uyar mı cevri anuñ hiç adına
Yaçar 'uşşâkını Nemrüd odına
- Puhte-zâde
- 360 Mehemmed Bâli biri puhte-zâde
Sözine aldanur her kalbi sâde
- Şarılmadın aña sine-be-sine
İñen aldanma anuñ puhtesine
- 'Ali Şâh
Biri bir derzinüñ oğlu 'Ali'dür
Şan ibrişim teli anuñ bilidür
- İki zülfi anuñ miqrâşı olmuş
Niçe âvâreden eţrafı tolmış
- Halil Cevâni⁵⁸
Birisi Şaçma Beg şüh-ı cihânuñ
Ki İbrâhim olupdur nâmı anuñ
- 365 Yaraşmış beñleriyle hadd gül gül
Ruhın gören sanur şaçma karanfül
- 'Ali Bâli
MÖ. 93a Biri Malğoc 'Ali Bâli 'si derzi
Güzeldür şive üslûbında tarzı
- Lebin şunmuş rakıbe bâde içmiş
Dili miqrâş-ı gamla iki biçmiş
- Cevânuñ Atılası
MÖ. 93b Sefer Bâli biri bir çizmecidür
Urur müştini 'uşşâkı acıdur
- Dem olmaz kim aña ağıyar üşmez
Babuç ağızlılar şânına düşmez
- T. 170a Kahevci
370 Muharremdür biri sâkı-i kahe
Lebin em bulmasañ bâkı-i kahe
- Eger zemzemlese şundukda fincân
Halâl eyle fidâ itseñ aña cân
-
- 355a vaşlını] vaşlına T.
356b 'abdi] 'ubeydi T.
358b talı] dalı MÖ.
359a adına] dine T.
360a Mehemmed Bâli biri puhte-zâde]
Mehemmed'dür birisi puhte-zâde
MÖ.
360b aldanur] aldanup T.
361b puhtesine] puhtesine T.
-
- 363a anuñ miqrâşı olmuş] anuñ anuñ
miqrâş T.
363b tolmış] dolmuş T.
58 Metinde boş bırakılan kelime yazının
silik oluşundan okunamadı.
364a şüh-ı] şüh T.
365a beñleriyle] beñler ile T.
369b ağızlılar] ağızlılar T.

- 'Abdi Şâh
Birisi 'Abdi Şâh hüş-likâdur
Emir-i mülk-i hüsn olsa sezâdur
- Melâhat burcına şimdi o mehdür
Ne 'abd olsun serir-i hüsne şehdur
- Laķabı Fağfuri
Birisi de Hasan Bâli-i hayyât
E'âlîdür aña hem-ser ne evsât
- 375 Ararsa cümle mülkinüñ içini
Nazîrin bulmaz fağfür-ı Çin'i
- 'Ali Bâli
Birisi 'Abdinüñ oğlı 'Ali şâh
Çerâğı mihr-i rüyundan yaķar mâh
- Dime baña tevellâdan beri yem
Ben anuñ ķanberinüñ çakeriyem⁵⁹
- Pozurzâde*
MÖ. 94a Biri şatıncbâz⁶⁰ olan Hasandur
Gören mihrin anuñ ķahrın çekendür
- Şu kim şehmât ola hecrinde muhkem
'İlâc itmez aña Leclâc-ı 'âlem⁶¹
- 380 Biri bir çizmecinüñ oğlı 'Osmân
Okur bülbül gibi mektebde Kur'an⁶²
-
- 375a ararsa] arasa T.
376b çerâğı] çerâğ-ı MÖ.
59 Bu iki beyit, MÖ. Nüshasında bir önceki iki beyitle yer değiştirmiştir.
377b Kanber'inüñ çakeriyem] kapısınınüñ Ünber'iyem MÖ.
* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.
60 Kelime "saürancbâz" şeklinde yazılıdır.
389b Leclâc-ı] Leclâl-i T.
61 Bu güzeli vafeden iki beyit MÖ. nüshasında bundan sonraki dört güzelden sonra yer almıştır.
62 -T.
- N'ola şimdi eger bir tıfl ise ol
İdüpdür kendüye tıllâbi hep ķul⁶³
- Yüsuf
Yusuf'dur biri dağı tâzelerden
Cemâl ü hüsnî bi-endâzelerden
- Çeker 'uşşâkı ğamdan bend ü zindân
Zeliĥâ-yı zemân 'aşķında nâlân
- T. 170b Şa'bân Bâli
Birisi Hacı Maĥmüd oğlı Şa'bân
Niçe 'aşķ ser-i küyında giryân
- 385 Geçer 'aşķları küyında hacı
Kimi dâ'i kimi dâĥi Minâci
- Dellâklar Cevânlar
Nice dellâk şehrüñ güzelidir
Esâmisi 'Ömer 'Osman 'Ali'dür
- Inanmazsañ eger ĥammâma gir gör
Şadefdür anlara ĥammâm olardur
- Kuyumcı Hüseyin Bâli
Hüseyin zerger oldu birine nâm
Ser-â-pâ cismi anuñ fığda-i ĥâm
- Gümüş tel çekmege ol sım -ĥadde
İki çeşmüm olupdur şanki südde
- Müzellef Kazzâz
390 Biri eski nigârum adı Derviş
Neler çekdi neler andan dil-riş
- İdicek soñra çaķ taĥzıb-i Başra
Didüm ben dağı aña vara Mısr'a
- Şâliĥ Aġa Kolesi
MÖ. 94b Birinüñ nâmı Derviş oldu ķuldur
Güzeller bendelerdür şâh oldur
-
- 63 -T.
384b giryân] tâlân T.
389a sım] hüb MÖ.; çeşmüm] çeşmi MÖ.
391a taĥzıb] taĥrıb T.; ben dağı] bend dağı T ; vara] var MÖ.

- Şatılırsa eger ol lebleri küt
Ağırınca döker la'l ile yâkût
- MÖ. 89a Memizâde birisi dağı 'Oşmân'⁶⁴
Döker bir lahızada çeşmi nice kıan
- 395 Yüzi mihr oldı vü alnı meh-i tām
Ne var olursa Öi'n-nüreyñ'e hem nām
- Kebüterzâde birisi Süleymān
Fidā olsun aña murğ-ı dil ü cān
- Söze geldükde olur tütü ayın
Gönül murğın gözi kıapmaķda şāhin
- Biri bir serv-ķadd adı Maħmūd
Bili yokdur dehāni zerre mevcūd
- N'olaydı hūsni hūlkına uyaydı
Kātı ser-keşliğı elden kıoyaydı
- 400 Memizâde birisi Muştafā'dur
Yüzin görmek 'aceb zevķ u şafādur
- Anı görsem tolar cānum tarabdan
Şakınsun kendisün ammā 'Arabdan
- Meħmedzâde birisi Ğasan'dur
O tığ-i ğamzesi 'ömrüm kesendür
- İşı var gerçi tiryāk-i feminüñ
Helākiyem anuñ zehr-i ğaminuñ
- Biri Şāliħ durur Pervİzzâde
İçirür şāliħine 'aşķ-ı bāde
- 405 Lebinden ol ki şeftālü yimişdür
Şalāħ ehlini tevzi' eylemişdür
- MÖ. 88b Kıalaycızâde birisi Ğasan'dur
Velî ehl-i dile zülfi resendür
- O sım-endāma kim dirse büt-i Çın
Kıalaylasun birez 'aķlını miskın
- Birisi anlaruñ Şa'bān-ı Kıazzāz
Ğzellikte ğüzel ğāyet de tannāz
- Tıtıcak düğmeyi dırnaķlarında
Ğörinür iligi barmaklarında
- 410 Birisi Ğurrem oğlı Muştafā'dur
Ğam u 'aşķı anuñ zevķ u şafādur
- Leb-āleb olan anufla berāber
Unıtmışdur ğam-ı deħri ser-ā-ser
- Ğüseyn ibn-i Kebüterdür biri hem
Sipāhidür kıadinde tūğı perçem
- Ne işşı 'āşıķuñ ceng ü şenizi*
Çalarsa ğamzesi ger tığ u şizi
- Süleymānzâdeler iki bürāder
Ğüseyn ile Ğasan dü dürri-ezher
- 415 Biri mihr ü birisi Müşteridür
Dil ü cānum ikisinüñ biridür
- İki dağı sipāhi dil-rübādur
İki kıardeş Muħammed Muştafā'dur
- Meh ü mihr ol ikiden bir nişāndur
İkisinüñ de tığı hūn-feşāndur
- MÖ. 89a 'Ali Bāli'nüñ oğlı biri Aħmed
Bulur öpen lebini 'ömr-i erğad
- Yüreķ yağın eritse ol yeridür
Ğüneş çün kıarları dāyim eridür
- 420 Birisi dağı Ğacı Muştafā'dur
Be-ħaķķ-ı Kā'be kūyı pür-şafādur
- Beni irĝirse 'ıyd-ı vaşla bir an
İderdüm cānumı yolına kıurbān
- Birisinüñ dağı nāmı Ğasan'dur
Anuñ dil-ħastesi şağ u esendür

64 Bu beyitten itibaren son ğüzele kadar sözkonusu edilen ğüzeller T. Nüşasında yoktur.

* Bu beyitteki "şeniz" ve "şiz" kelimelerinin kıarşılıklarını bulamadık, okunşlarından emin değıliz.

- Güzelliğin bu 'âlem halkı tuymuş
Biri birine hüsn ü hulûkı uymuş
- Hüseyin tâcir ü kızzâz biri
Anı vaşf idemez dehrûnı debtri
- 425 Olıma cismi deñlü nerm ü zîbâ
Ne deñlü leyyin olsa hażz ü dibâ
- İki taqyacı kim şems ü kâmerdür
Sefer'dür biri kardaşı 'Ömer'dür
- Bugün dünyâda anları iden yâr
Gelür taqyası başına kıatı fâr
- Biri tâcirler içre nâmı Şâlih
Gam-ı 'aşkı durur işlâh-ı tâlih
- Alur mısın metâ'um diyü varsam
Şatup hicrân ile aña şarılısam
- MÖ. 89b 430 Güzellerün biri Hâlvâcı İslâm
Lebi şekker yüzi gül çeşmi bādâm
- Söger acı acı virsem selâmı
Baña tatlu gelür acı kelâmı
- Biri Ferhâdzâde Muştafa' cık
Güzeldür tâzedür ol bi-vefâcık
- Eger öldürse 'uşşâkın vefâdur
Leb-i şîrîni ammâ cân-behâdur
- Meħemmed Bâli'dür birisi daħı
Vefâsında anuñ yoħdur terâħı
- 435 Mu'allak âb-ı hüsni ğabğabından
Tamar tırmaz anuñ balı lebinden
- Hüseynzâde birisi bir mücellid
Aña 'âşık geçinmesün muqallid
- Anuñ zülfi ki kırıcımış burısmış
Kitâb-ı hüsne şîrâze düşmiş
- Güzellerde Hasan daħı birisi
Gören kıaddın şanur bir serv şâħı
- Anuñ bâl ile bâlin kim ki gördi
Yüzini sâye gibi yire sürdi
- 440 Birisi anlaruñ Derviş Bâli
Bili vü zülfinuñ yoħ kıyıl ü kâli
- Anuñ mişlin getürmemiş bu devrân
Dinilsün mâlik olan aña sultân
- MÖ. 90a Birisi daħı hâlvâcı Memi'dür
Ki cânım hâlvası tatlu femidür
- Lebi tatlıluğına söz yidürmez
Medem ol dem niçün hâlvâ yidürmez
- Maħmüd Bâli
Güzellerün biri hâlvâcı Maħmüd
Lebi senbûsıdur hâlvâ-yı bi-düd
- 445 Kamuya dirhemi hep yatlu geldi
Baña derd ü belâsı tatlu geldi
- N'ola çaħ soñra itsem anı zâħir
Dimişlerdür ki "hâlvâ-râ be-âħir"
- T. 171a Elâ ey serverân-ı şehr-i hûbi
Ki virân itdünüz cümle kılûbı
- Elâ ey serverân-ı cüst ü çâlâk
Ki dökersiz yürek kıanımı bi-bâk
- Elâ ey şehr yârân-ı Serâyı
Ki idersiz dil ü cânı hevâyı
- 450 Niçün cevri firâvânı idersiz
Niçün cevri ü sitem yolın güdersüz
- Niçün 'âşıklara dâd eylemezsüz
Niçün bir gün bizi şâd eylemezsüz
- Bu şehruñ derd-mendi nâ-murâdı
Kılavuz-ı fenâ ya'ni ki Hâdi
-
- 444b senbûsıdur] senbûsesi T.
449b hevâyı] Serâyı MÖ.
450a firâvânı] firâni MÖ.
450b cevri-i] zulm-i MÖ.
451b şâd] yâd MÖ.
452a derd-mendi] derd-mend ü MÖ.

- Sizûn kemter kemine bendeñüzdür
Mezellet hâkine efgendeñüzdür
- Dil-i pür-derdi bir âvâreñüzdür
Elinde çäreñüz yok bi-çäreñüzdür⁶⁵
- 455 Esirgeñ bir nefes ol derd-mendi
Ğam-ı 'aşk ile dâyim müst-mendi
- Naşihat eyleñ anuñ dil-keşine
Ki her dem zehri çatmasun aşına
- Ne var luğ ile aña söyleseñüz⁶⁶
Esirge Hâdi'yi luğ it diseñüz
- Ğarıbûñ derd-mendüñ 'âşıkûñdur
Yoluñda şubh gibi şadıkuñdur
- Kuluñ kurbânûñ olmışdur aña diñ
Benüm bir iki lafz ile ğamum yiñ
- 460 Bu deñlü eyleme aña cefâyı
Birez raħm eyleyüp eyle vefâyı
Niçe bir yüregini kan idersin
Olur bir ğün anı bi-cân idersin
- Oranıyla cefâ itmek gereksin
Vefâ yolun daħı ğütmek gereksin
- Ola kim yumşadasuz birez anı
Bulasız siz şevâb-ı dü cihânı
- T. 171b Ki şimdi baña ğâyet hışmı vardır
Birez hem daħı derd-i çeşmi vardır
- 465 Baña bakmaz olup yabana sürdi
Benüm hün-ı dilüm çeşmine tırdı
- Bilürdi yüregüm kanı gözinde
Velî arturdı zulmi kend'özinde
Beni her kim ide aña şefâ'at
Şefî'i Aħmed olsun der-kiyâmet
- Ya bir büse baña ya aña söyleñ
İkisinden birin elbette eyleñ
- Birez cevri itseñüz eyleñ vefâ hem
Vefâ ola cefâyâ tâ ki tev'em
- 470 Bu şehlersüz size lâzum 'adâlet
'Adâletden 'adül olur ğalâlet
- İkisinden biri medħe 'ivâzduz
Buni şanmañ ki beyhüde ğarâzduz
- Unutmañ siz daħı 'uşşâkuñızı
Dil ü cândan sever müştâkuñızı
- Katı yüklenmeñüz çok çok vebâli
Bu oynuñ da biter bir ğün şakalı
- Peşmân olıcaksuz cevri âħir
Gerekdür kim vefâñuz ola zâhir
- 475 Hele ben bildüğümi size didüm
Ğamumla hem ğamuñuz bile yidüm
- Ötesini daħı hem siz bilürsüz
Ne kim itdüñüz ise hep bulursüz
- Hüdâ'dan isterem kim vire re'fet
Ki 'uşşâka idesüz raħm u şefkat
- Daħı ayruğ cefâyı itmeyesüz
Ebed 'âşıkları incitmeyesüz
- Bu 'âlem durduğınca yâd olasız
Belâlardan daħı âzâd olasız
- T. 172a 480 İlâhi bunları dil-şâd eyle
Vefâyâ dillerin mu'tâd eyle
Gider ser-keşligi ser cümlesinden
Hevâ-yı 'âşıkâ münkâd eyle
- Bu güllerle ğülistân-ı Serây'ı
İlâ-yevm-il-kiyâm âbâd eyle
- Daħı 'uşşâkını şehr-i Serây'uñ
Belâ vü ğuşşadan âzâd eyle
484 Yitür ön Hâdiyâ bu gül-ruħânı
Yeter bülbül gibi feryâd eyle

65 -T.

456b zehri] zehr T.

66 MÖ. Nüşhasında varak eksikliği nedeniyle bundan sonraki kısmı yoktur.